

Handelinge

Agtergrond

Dit is die tweede deel van 'n eenheid, 'n tweedelige werk wat ons vandag ken as Lukas-Handelinge. Beide boeke is geskryf deur dieselfde outeur, Lukas, 'n reisgenoot van Paulus (Kol. 4:14). Dit is duidelik uit die boek se inleiding, waar Lukas sê: "My eerste boek, Teofilus, het ek geskrywe oor alles wat Jesus gedoen en geleer het, van die begin af" (Hand. 1:1). Met hierdie openingsin gee Lukas 'n leidraad oor waarom Handelinge gaan. In deel een het Jesus begin om "**te doen en te leer**", en daarom sal deel twee natuurlik gaan **oor wat Jesus aanhou doen en leer**.

Dit lei tot 'n interessante punt oor die boek se tradisionele, maar nie oorspronklike, titel: Die Handelinge van die Apostels. Hoewel verskillende apostels wel regdeur die boek verskyn, is die enigste karakter wat die storie van begin tot einde verbind Jesus—óf wanneer Hy self verskyn, óf wanneer Hy deur die Heilige Gees werk. Die boek kan dus baie meer akkuraat genoem word: Die Handelinge van Jesus en die Gees.

Handelinge 1: Jesus gee sy opdrag en vaar op na die hemel

Die inleiding van die boek vertel hoe die opgestane Jesus sowat veertig dae saam met sy dissipels deurbring en hulle leer oor "die Koninkryk van God" (Hand. 1:3). Dit sluit direk aan by die verhaal in Lukas se evangelie. Dáár het **Jesus verkondig dat Hy God se Koninkryk op aarde kom herstel het**, begin by Israel. Hy het Israel geroep om onder God se heerskappy te leef **deur Hóm te volg**, en Hy is as Messiaanse Koning gekroon toe Hy sy lewe oorgegee het en **deur sy liefde die dood oorwin** het. Daarom begin Handelinge met die opgestane Koning Jesus wat sy dissipels leer oor die lewe in sy Koninkryk.

Jesus belowe dat die Heilige Gees binnekort sal kom en hulle sal doop—'n vervulling van 'n kernbelofte in die Ou Testament. Die profete het belowe dat wanneer die Messiaanse Koninkryk aanbreek, God se teenwoordigheid, sy Gees, in sy volk sou kom woon as 'n nuwe tempel en hul harte sou verander (Jes. 32:15; Eseg. 36:26–27; Joël 2:28–32). Jesus sê dat wanneer dit gebeur, sal die Gees hulle bemaagtig om "my getuies te wees in Jerusalem, in die hele Judea en Samaria, en tot in die uithoeke van die aarde" (Hand. 1:8).

Daarna word Jesus opgeneem in 'n wolk. Dit is 'n beeld uit Daniël 7 wat wys dat Jesus nou as die Seun van die Mens ingehuldig word—die Een wat ná lyding verhef word om saam in God se heerskappy te deel. Hy regeer nou, en Hy sal eendag terugkom om hierdie heerskappy volledig hier op aarde te bring.

Die hoof-temas en struktuur van die boek vloei direk uit hierdie openingshoofstuk. Handelinge gaan oor Jesus wat sy mense deur die Gees lei om die wêreld in te gaan en al die nasies uit te nooi om onder sy heerskappy te leef. Die verhaal begin met die boodskap in Jerusalem (hfst. 2–7), versprei dan na Judea en Samaria onder mense wat nie Jode was nie (hfst. 8–12), en daarna tot by die einde van die aarde (hfst. 13–28).

Handelinge

Handelinge 2-7: Pinkster in Jerusalem en die geboorte van die kerk

Die fokus bly op Jerusalem in hoofstukke 2-7, terwyl Jesus se volgelinge wag totdat die Fees van Pinkster aanbreek en Joodse pelgrims van regoor die antieke wêreld opdaag. Die Heilige Gees kom skielik oor die dissipels soos 'n geweldige wind, en iets soos vlamme verskyn oor elkeen. Hulle begin saam praat oor "die groot daad van God" (Hand. 2:11) in tale wat hulle nooit geleer het nie. Die skare rondom hulle verstaan elke woord.

Om Lukas se punt te sien, moet ons die Ou Testamentiese beelde herken. Die wind en vuur verwys direk na God se heerlike, vurige teenwoordigheid wat die tabernakel en tempel gevul het (Eks. 40:38; 2 Kron. 7:1-3). Die profete het ook voorspel dat God se Gees eendag in die nuwe tempel van die Messias se Koninkryk sou woon (Eseg. 43; Hag. 2). Hier in Handelinge kom God se vurige teenwoordigheid woon nie in 'n gebou nie, maar in sy mense. Lukas sê: **Hierdie nuwe tempel waarvan die profete gepraat het, is Jesus se nuwe verbondsgemeenskap.**

Die profete het ook belowe dat wanneer God in sy nuwe tempel kom woon, Hy die stamme van Israel sou verenig onder die Messiaanse Koning, en dáárvandaan sou die goeie nuus tot alle nasies gaan (Jes. 11; Eseg. 37). Lukas beskryf in detail die internasionale verskeidenheid van Israeliete wat eerste reageer op Petrus se Pinksterboodskap—hulle vorm nuwe gemeenskappe van vrygewigheid, aanbidding en vreugde.

Maar nie almal is bly nie. Spoedig beleef Jesus se nuwe familie weerstand van Jerusalem se leiers. Met 'n pragtige simmetriese patroon in hoofstukke 3-5 vertel Lukas 'n verhaal van **twee tempels**. God se nuwe tempel—die gemeenskap van Jesus se volgelinge—kom bymekeer "daaglik in die tempel en van huis tot huis" (Hand. 2:46; 5:42). Tussen hierdie kennisgewings is twee stories waar Petrus en ander apostels mense genees in die tempel, net om deur die tempelleiers gearresteer te word (Hand. 3-4a, 5b). Elke keer gee Petrus 'n toespraak waarin hy verklaar dat Jesus die ware Koning van Israel is.

In die middel van hierdie patroon staan die stories van Jesus se volgelinge wat eiendom verkoop en alles saamgooi om die armes te help (Hand. 4:25-5:11). Op die oog af lyk dit toevallig dat Lukas dit hier inlas, maar 'n Joodse leser sou verstaan: volgens die Torah (Deut. 14-15) moes dit deur die Jerusalem-tempel gebeur het. Lukas se punt: **Jesus se gemeenskap vervul die rol wat die tempel veronderstel was om te speel—'n plek waar hemel en aarde ontmoet en waar mense God se vrygewigheid en genesing beleef.**

Hierdie konflik tussen die twee tempels bereik 'n hoogtepunt in hoofstukke 6-7. Die volgelinge neem toe, en nuwe leiers word gekies. Een van hulle, Stefanus, getuig dapper in Jerusalem, maar hy word gearresteer en beskuldig dat hy teen die tempel praat (Hand. 6:12-13). Stefanus se lang toespraak wys hoe Israel se leiers deur die geskiedenis God se boodskappers verwerp het—insluitend Jesus en nou sy dissipels. Hulle raak woedend en stenig hom. Hierdie vervolging dryf die volgelinge uit Jerusalem uit—maar juis só word Jesus se plan uit Handelinge 1:8 vervul: hulle begin uitgaan na Judea en Samaria.

Handelinge

Handelinge 8–12: Die Jesus-gemeenskap word 'n internasionale beweging

In hoofstukke 8–12 wys Lukas deur verskeie uiteenlopende stories hoe die hoofsaaklik Joodse, Jerusalem-kerk 'n veelvolkige, internasionale beweging word. Eerstens hoor ons van Filippus se sendingwerk in Samaria—'n gebied van Israel se vyande. Baie kom tot geloof (hfst. 8). Daarna volg die bekering van Saulus van Tarsus, later bekend as Paulus (hfst. 9). Hy was 'n vervolger van Jesus se volgeling tot dat hy Jesus as die opgestane Koning ontmoet het—en dan word hy een van sy grootste voorstanders.

Volgende kom Petrus se verhaal (hfst. 9–11). Deur 'n visioen leer hy dat God nie nie-Jode as onrein beskou nie. Die Gees lei hom na die huis van 'n Romeinse offisier, gevul met nie-Jode, wat almal die boodskap van Jesus ontvang. Die Heilige Gees kom oor hulle net soos oor die Jode in Handeling 2.

Alles kulmineer in die stigting van die gemeente in Antiogië (hfst. 11b)—die grootste, kosmopolitiese stad in die streek. Barnabas en Paulus gaan daarheen om die nuwe gemeente te lei.

Dáár gebeur drie historiese dinge:

1. Dit word die eerste groot veelvolkige kerk.
2. Dit is waar Jesus se volgeling vir die eerste keer “Christene” genoem word (Hand. 11:26).
3. Van hierdie kerk af word die eerste internasionale sendeling uitgestuur.

Die Groot Opdrag word 'n werklikheid.